

Závěr

Mezinárodní společenství si po dlouhá desetiletí bylo vědomo nutnosti stíhat zločiny podle mezinárodního práva. Primární úloha v této oblasti náležela (a stále náleží) soudním orgánům jednotlivých členských států společenství. Ne vždy však soudní orgány států byly schopny či ochotny stíhat pachatele zločinů podle mezinárodního práva. V takovém případě mohla svoji pravomoc vykonávat Rada bezpečnosti, které členské státy v Chartě Organizace spojených národů svěřily odpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. Rada bezpečnosti je však politickým orgánem, ovlivňovaným zájmy především svých stálých členů. Teprve vznik Mezinárodního trestního soudu znamenal vytvoření stálého nezávislého soudního orgánu, kompetentního ke stíhání zločinů podle mezinárodního práva.

Statut Mezinárodního trestního soudu odráží dosažený stupeň vývoje mezinárodního práva trestního. V mnohém navazuje na své předchůdce, na druhou stranu také přináší řadu inovativních prvků. Zvláště podrobné definice jednotlivých skutkových podstat zločinů spadajících do jurisdikce Soudu, jež vycházejí jak z oblasti mezinárodního obyčejového práva, tak z judikatury ad hoc trestních tribunálů, představují dosud nejucelenější kodifikaci zločinů podle mezinárodního práva. I přes složitosti a odlišné názory, které provázely přijetí Statutu na Římské konferenci, se nakonec podařilo najít kompromisní řešení, jež však není ve všech směrech ideální a bezchybné. Především chybějící definice agrese je mnohými pocíťována jako nedostatek, který však může být brzy odstraněn na revizní konferenci, plánované na přelom května a června 2010 v Kampale, hlavním městě Ugandy.

Již před zahájením samotné činnosti bylo zřejmé, že v důsledku neexistence vlastní exekutivní pravomoci se Mezinárodní trestní soud bude muset spoléhat na spolupráci se smluvními stranami Statutu. Praxe Soudu tuto premisu jednoznačně potvrzuje. Jelikož Statut výslovně zakazuje vedení hlavního líčení in absentia, mohla by případná neochota států vydat Soudu pachatele zločinů podle mezinárodního práva paralyzovat jeho činnost a bránit plnění jeho funkcí. Výše uvedené se nejeví jako problém u situací, jež Soudu předaly teritoriálně či personálně kompetentní státy, smluvní strany Statutu (Demokratická republika Kongo, Uganda, Středoafriická republika). Tyto státy předáním situace Soudu vyjádřily ochotu a vůli s ním spolupracovat. Problém může nastat v okamžiku, kdy situaci předává Rada bezpečnosti, což se naplno projevílo v případě Dárfúru (Súdán).

Ve své činnosti se Mezinárodní trestní soud bude muset vypořádat také s řadou interpretačních obtížností, jak ukázal případ Thomas Lubanga Dyilo v souvislosti jednak

s důkazními prostředky, jednak se vzájemným vztahem mezi projednáním a přípravným senátem. Přesto však Statut nabízí ve srovnání se statuty ad hoc trestních tribunálů pro bývalou Jugoslávii a Rwandu mnohem užší interpretační prostor pro soudce, především v oblasti definic jednotlivých skutkových podstat zločinů spadajících do jurisdikce Soudu.

Mezinárodní trestní soud, i přes neutrální až negativní postoj některých velmocí (USA, Rusko, Čína), představuje v současné době fungující instituci, jež si pozvolna nachází místo v oblasti mezinárodního práva. Teprve samotná praxe Soudu postupně odkrývá problémy, jež Soud bude muset i ve spolupráci se státy vyřešit, aby v souladu s Preambulí Statutu splnil jednu ze svých hlavních funkcí, tj. skoncovat s beztrestností pachatelů nejzávažnějších zločinů, a tak přispět k prevenci takových zločinů a zajistit trvalou úctu k mezinárodní spravedlnosti a k jejímu výkonu.